

Главното и незаменимото дело на Църквата във всяко едно историческо настояще до свършека на света е извършването на божествената Евхаристия. Евхаристията не е един аспект от съществуването и живота на Църквата. Тя е цялото нейно съществуване и живот, в нейната есхатологична динамика в настоящето, а като разглежда всичко „като друго и от другаде“, тя обяснява настоящите неща чрез бъдещите, а не бъдещите чрез настоящите, кръщава всички неща във вечността, въвеждайки ги в Царството. Литургията на Евхаристията е тайната на отеческата божествена икономия чрез Сина и чрез Духа, на Христос, бидейки „пълнота, която всичко изпълва“, пълнота на богочешката истина, до която ни води и подкрепя Светият Дух [1]. По думите на св. Николай Кавасила, Евхаристията е свършеното и окончателно Тайнство, „пределът на живота“, отвъд който не можем да продължим и към който нямаме какво повече да добавим. Това свидетелства, че християнското съществуване и живот има като основа не някакви свещени, метафизични и безсъдържателни идеи, а Самият Господ -Който се въплъти, разпъна и възкръсна - в простиращата се Петдесетница като мисия на Църквата.

Следователно, единственият път на свободата на благодатта, за да осъществим Християнството като нова твар и живот в настоящето чрез свободата на любовта, е църковната общност в нейния евхаристиен върхов момент–богочовешкото общение: с Христос и с нашия ближен докрай. Общение в едното тяло Христово, което означава участие в тържеството на всемогъщата любов, където целият Бог намира целия човек и целият човек – целия Бог и това е истинската слава на Църквата. Евхаристията е пламенното любящо общение, дар на спасителната благодат, която „чрез Божиата сила“ преобразява всеки от нас, който носи страшното име християнин, в това, което е призван да бъде или да стане: евхаристийно битие, жертвен живот, факт, който означава, че това, което сме и това, което имаме, животът и неговите дарове, не са наши, а на Бога за другите, нашите братя в Христос. В Литургията на Евхаристията узнаваме началото и края, или по-скоро края като начало на християнското битие и живот; кои точно сме и какво вършим, когато естествено имаме уверената надежда, че нашите имена вече са записани не в летописите на историята, а в Книгата на Царството[2].

Тази цена за нашата вечност, която Христос[3] е дал за освобождаването на всички нас, не може да се разбере без нашето послушание и решимост спрямо нашия християнския

призив и пратеничество, защото нашето име не е привилегия или право, а най-вече свидетелство и мъченичество, бидейки укрепвани в благодатта, в благодееянето на светата Евхаристия, за църковното тяло, за спасението на настоящия свят. Преп. Юстин Попович обяснява, че „примерът със „Божие семейство“[4] в човека е св. Причастие. Божие семейство, където е целият Богочовек. Постижението на човека е да развие това семейство в цялото свое битие, във всички мисли, във всички чувства, в цялата си природа, да проникне в цялата негова душа, цялото сърце, целия ум, цялата сила с ревностната и неуморна евангелска дейност“[5].

Литургията е великият и траен момент на цялата богочовешка истина, която е и притежава Църквата, като благо-вестие и пророчество, като мисия и дякония. Това е Църквата и нейната Литургия, или Църквата в своята Литургия и чрез своята Литургия в света: тя не порицава, а благовести, не властва, а прислужва. През последните години говорим за „външна мисия“, която разглеждаме като някаква допълнителна, по-скоро разточителна дейност на Църквата, игнорирайки факта, че Църквата няма и не упражнява мисия (апостолическа) – външна или вътрешна – а, че в своята природа и характер тя е напълно апостолска(апостолическа): апостол и служител на Исус Христос в Светия Дух. Това я кара да не намира покой в себе си или в света, а да бъде постоянно излизане от своята самодостатъчност и очарованието на света, отхвърляне на всичко, което не е Бог и Неговото спасение; милостиво откриване към другите и всички неща, за да се открие като това, което е: общност на огън и светлина. Тук се формира евхаристийният човек, който става причастен на църковните харизми и служения и се преобразява в апостолски човек.

Евхаристийната Литургия е неизчерпаемият извор на тайнствената Божия мъдрост, непрестанно раздаване на надсветовните и окончателни Негови дарове, съработничество на две човеколюбиви икономии с всички техни последици, на Сина и на Духа. И всичко това заради човека, заради съзиждането и подготвянето на християнина или духовния човек, чийто живот, бидейки благодатен и харизматичен в неговото реално осветление, се упражнява като евхаристиен и апостолски живот. Християнинът, човекът в Духа, е този, който служи на реалното си призвание като мисия и особено като свещеник на собствената си жертва. Именно тук Литургията – Евхаристията дава на живота на вярата нейния реален пулс и ритъм, който е свещенически и пророчески, апостолски и дяконски, а нейната сърцевина са великите и страшните събития на откровението и на спасението. Важно е самата Църква вместо да търси нови временни идеи и форми за своето дело, трайно да го съсредоточи във винаги съвременното и актуално събитие на Евхаристията по мярката на Въплъщението и на Петдесетница: „това, което е фундаментално, е вечно и затова истинско съвременно“[6].

Би било особено показателно и едновременно утешително, ако бъдем готови да оценим литургичния-евхаристиен човек във връзка с неговото християнско-апостолско предназначение. Когато с други думи самият човек ще подготви себе си като евхаристийна трапеза от плът, свещеноизвършител на собствената си жертва, добавена към и възвеличавана в Христовата жертва. С други думи, когато човекът отново познае себе си като горящо и изгарящо от любовта и кръвта на Христос същество за всички други, защото именно това побеждава неадекватността и окаяността на всички наши гениални и сакрални експерименти. Именно тогава ще се открие немоощта и несъвършенството на човешките способности и социални прогреси, тъй като причините за подобна реалност се намират главно в отсъствието на литургичния-евхаристие и единствено освещаван и апостолски човек. Християнството като Църква не е някаква светска или административна система, чрез която отдалеч упражнява власт над хората. То е въплътеното, светотайнствено смирение и дякония на Христос, за всички човеци, която Светият Дух извършва и простира само в Църквата, в съработничество с евхаристийните вярващи хора.

Едно от най-отчуждаващите неща в живота на самата Църква е постоянното ограничаване и широкото изолиране на Литургията, когато естествено продължаваме да наричаме Православната Църква Църква на богослужението. Съществува силно еклесиологическо, и оттук богословско оскъдняване на Евхаристията, което я откъсва и отдалечава от човека и неговия живот, една заблуда, на която служат главно онези клирици, които са призвани да покрият так нар. „липса на свещеници“, за да обслужват -напълно случайно - настоящите нужди на западащите енорийски общности. Как можем да говорим за евхаристийна сотирология, когато църковната истина се заменя от известна свещеническа своенравност, която тълкува Литургията като формално или частично задължение, като хладно и професионално повторение, което реално стои извън хората и живота и жаждата за тяхното преобразяване и освещение. Вече подчертахме, че от централно и царствено Тайнство Евхаристията се принизява до периферен и изолиран обред без съществен смисъл за човешкия живот, който в този случай престава да бъде християнски. Так. нар. „официална-управляваща Църква“ заема първенстваща роля в множество свещени обреди и ритуали, напълно откъснати от евхаристийното събитие, което свидетелства за объркване на християнското откровение в неговото отъждествяване с религиозната идея или с националната традиция. Така днес имаме комфорта да не служим, когато няма „панахида“ или заменяме св. Причастие с благославянето на нафората.

Изкривяването и изопачаването на Литургията на Евхаристията започна недвусмислено от средата на миналия век. Без нейния църковно-съборен характер тя се превърна в средство за активизиране на пиетизма, на индивидуалното оправдание и удовлетворяване на определени наши терапевтични и моралистични потребности и претенции. В действителност това допринесе за постоянното затваряне и подчиняване на Евхаристията на надмеността за нашето автоспасение и лицемерието на нашите

дела, факт, който едновременно с това доведе до организирането и въвеждането на специални или групови Литургии за онези, които просто си приличат в спазването на някакви законнически заповеди и се отличават по етиката на робски наредби, сякаш живеем във времена на атеизъм или без Христос. Евхаристията е съборното Тайнство, което повторно съгражда човека в Църквата, едното тяло на Христос, а нейно обобщение и венец представлява това да възвестяваме, служейки и да служим, възвестявайки Христовото пришествие.

Християните не заменят Христос със себе си, а притежават себе си, притежавайки Христос, нито естествено заместват Църквата с религията, а стават Църквата, вярвайки в троичния Бог. Църквата е жива, както живо е присъствието на Христос, и християните са живи там, където е животът на Христос и имаме предвид най-вече Неговото евхаристийно въплъщение. Нещата се изопачават от момента, в който християните и особено клириците като други велики Инквизитори се самопровъзгласяват за представители на Христос в Неговата Църква, докато техните думи са напълни чужди на Неговото Евангелие. Или пък биват осмивани там, където кръстно-възкресната пълнота на християнския живот и истината се заменят от ползата и утилитаризма, от благата и привилегиите на самодостатъчния и автономен живот, затворен за новия и бъдещ век. Предателство спрямо светотайнствения и апостолски характер на Църквата е нейното принижаване в един от положителните социални фактори, в „един от фрагментите“ на този свят, (каквито са политиката, културата, национализмът, религията), където нейното послание в най-добрия случай не звучи като истина, а в най-лошия звучи като заблуда"[7].

В общението със светотайнствения живот на Евхаристията придобиваме ясният опит от живото тяло на Църквата; т.е. на Църквата, която не е някакъв статичен режим и не се състои от някаква група хора, непознати на Бога и света. На Църквата, която не се поддава на очарованието на света и не се превръща в света, защото в този случай става неспособна и ненадеждна да служи на скритите, съзидателни болки и страдания на света. Църквата и Литургията остават недостъпни и съответно несъществуващи за света на човешките идеологии, дори и на религиозните убеждения, за хипотетичната сфера на метафизичното и идеалното. Съществува почти пълно невежество, което ни поробва в отрицанието на Църквата и на Евхаристията като преобразената плът на света, на плътта, която Христос е приел чрез Своето Въплъщение и я направил Свое тяло; направил я е именно Църква и Евхаристия – Тайнство с цялото богатство на неговите богочовешки, светодуховни, историко-есхатологични сили, които крепят и проявяват благодатния и харизматичен, апостолския и дяконски живот на всички верни. Първото, което се иска от нас, е да станем членове на едното, свято, съборно и апостолско тяло – на църковното и евхаристийно тяло, естествено, не за да скрием или приватизираме неговите дарове, а за да ги възвестим и благовестим и всъщност това е нашето предназначение.

Резултатът от псевоблагочестието и низкия утилитаризъм е обичайно доминиращото разбиране, че от Бога, Който остава непознат на равнището на любящото общение, само искаме и най-вече за самите нас, без никога да Му даваме, отдавайки себе си напълно на другите. Това очевидно влияе върху всички проявления в нашия църковен живот, дори и върху неговото евхаристийно съвършенство, което е съучастието и възвестяването на простиращата се жертвена любов на Христос за живота и спасението на света; на творението, на историята, на човечеството. Това, което почти сме загубили, е съборният характер на даровете на Евхаристийното Тайнство, в една сигурна атмосфера на индивидуални вълнения и най-вече претенции, в един климат на съвършено самоудовлетворение и естествено частни очаквания. Обикновено като самотни същества „проследяваме“ Литургията, игнорирайки съответно факта, че сме извън Тайнството и общия опит на вярата и следователно извън общението на общото спасение, както това се обобщава в думите на ев. Йоан: „Което е било отначало, което сме чули, което сме видели с очите си, което сме наблюдавали и което ръцете ни са попипали, за Словото на живота (и животът се яви, и ние видяхме, и свидетелствуваме, и ви възвестяваме вечния живот, който беше у Отца и се яви нам), което сме видели и чули, ви възвестяваме, за да имате и вие общение с нас; а нашето общение е с Отца и Неговия Син Иисуса Христа"[8].

В Литургията на Евхаристията, в светлината на извършващите се в нея небесни откровения, в огъня на приобщаването с нейните безмерни дарове, превъзможваме това, което сме, за да постигнем това, което сме призвани да станем: свидетели на величията и чудесата на Бога. Става въпрос за усъвършенстването на християнския живот в неговата апостоличност, за да бъде познат като нещо съществено за света, като човешки отговор на Божията жертва за света. Ако Бог работи вечно, защото е любов, тогава вярващият, човекът по Негово подобие, е съработник на Бога, защото става любов. Получаваме от Бога, не за да притежаваме, а за да даваме, причастяваме се с живота, не за да го приватизираме, а за да го предадем на другите. Думите „даром получихте, даром давайте“ са в сила сега и всякога[9]. В Евхаристията ни се даряват от Бога „всички Негови земни и над-световни блага“, не за да ги трупаме, а за да ги дадем на други, бидейки верни на заповедта, на най-богоугодната жертва:

„О, Боже мой, Който си направил всички неща така, че да биват давани, дай ми копнеж по мярката на Твоето милосърдие! За да дам и аз на свой ред на всички, които могат да приемат това, което е дадено на самия мене"[10].

Превод от гръцки: Константин Константинов*{comments off}*

Εвхаристиен или моралистичен човек?

Написано от Протопр. Михаил Кардамакис
Понеделник, 16 Февруари 2015 17:41

[1] Йоан 1:16; Εφес. 1:23; Йоан 14:17; 15:26; 16:13.

[2] Лука 10:20.

[3] 1 Κορ. 6:20; 7:23.

[4] 1 Йоан. 3:9.

[5] Π. Ιουστίνος Πόποβιτς Ερμηνεία των Επιστολών του Αγίου Ιωάννου του Θεολόγου, Αθήνα, 2006, σελ. 78.

[6] Ημερολόγιο, π. Αλέξ. Σμέμαν, σελ. 185.

[7] Πακ там, стр. 308.

[8] 1 Йоан 1:3.

[9] Ματ. 10:8.

[10] Πώλ Κλωντέλ, Πέντε μεγάλες ωδές, σ. 157.